SimpleStudy®

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

PROVINSIALE EKSAMEN

NOVEMBER 2018

GRAAD 10

EKONOMIE
VRAESTEL 1

NASIENRIGLYNE

17 bladsye

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

PROVINSIALE EKSAMEN

EKONOMIE

(Vraestel 1)

AFDELING A: (VERPLIGTEND)

VRAAG 1

1.1 **MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

1.1.1 B✓ beperkte middele

1.1.2 A✓ skaarsheid van hulpbronne

1.1.3 D✓ huishoudings

1.1.4 C✓ sloerende aanwyser

1.1.5 B✓ moderne geld

1.1.6 D✓ geskoolde arbeid

1.1.7 C✓ hanteerbaar

1.1.8 A✓ immigrasie (8 x 1) (8)

1.2 **PASITEMS**

1.2.1 E✓ Dit bestaan want daar is beperkte hulpbronne wat in onbeperkte behoeftes en begeertes moet voorsien

1.2.2 F✓ 'n Groep mense wat saam woon en gesamentlike besluite maak

1.2.3 A✓ Alle mense het 'n basiese mensereg om vry van armoede, onkunde en eienaarskap deur 'n ander persoon te wees

1.2.4 G✓ 'n Tydperk wanneer daar 'n afname in ekonomiese aktiwiteite is tesame met 'n styging in werkloosheid

1.2.5 D✓ Die gebruik van gereedskap en gevorderde metodes om goedere en dienste in die ekonomie te produseer

1.2.6 C✓ Die kombinasie van twee verskillende produkte, wat moontlik geproduseer kan word, indien alle beskikbare hulpbronne ten volle en maksimaal gebruik word

1.2.7 I✓ Is die bedrag geld wat aangebied of gevra word vir iets wat gekoop of verkoop word

1.2.8 B✓ Die beweging van mense oor internasionale grense van een land na 'n ander

(8 x 2) (16)

1.3 **GEE EEN TERM**

1.3.1 Openbare sektor ekonomie✓

1.3.2 Spaargeld✓

1.3.4 Ruil / Ruilhandel✓

1.3.4 Gemeenskaplike eiendom✓

1.3.5 Banke✓

1.3.6 Werkloosheid✓ (6 x 1) (6)

TOTAAL VIR AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord TWEE van die drie vrae in hierdie afdeling in die ANTWOORDBOEK voorsien.

VRAAG 2: MAKRO-EKONOMIE

2.1 **Beantwoord die volgende vrae.**

2.1.1 **Noem enige TWEE produksiefaktore.**

- Grond✓
- Arbeid✓
- Kapitaal✓
- Entrepreneurskap✓ (Enige 2 x 1) (2)

2.1.2 **Waarom is dit nodig vir verbruikers om ’n keuse te doen te opsigte van wat hulle koop?**

- Hulle het skaars hulpbronne daarom moet hulle kies hoe om hierdie bronne te gebruik om maksimum behoeftebevrediging te verkry. ✓✓
(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (1 x 2) (2)

2.2 **DATARESPONS**

2.2.1 **Gee voorbeelde van reële vloei uit bogenoemde diagram**.

- Goedere en dienste✓
- Produksiefaktore✓ (2 x 1) (2)

2.2.2 **Gee ’n kort verduideliking van die term *ekonomiese kringloop*.**

- Die beweging van goedere en dienste, produksiefaktore en geld (inkomste en uitgawe) in ’n ekonomie ✓✓ (2)

2.2.3 **Beskryf die rol van die produksiefaktormark in die ekonomiese kringloop.**

- Produksiefaktormark of hulpbronmark is waar die dienste van die produksiefaktore verhandel word.✓✓
- Byvoorbeeld arbeid word in diens geneem, kapitaal word geleen, eiendom word gehuur en entrepreneurs bied hulle dienste aan. ✓✓
- Hierdie produksiefaktore verdien lone, rente, huur en wins. ✓✓
(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2)

2.2.4 **Wat is die probleme wanneer internasionale syfers vergelyk word?**

- Sommige syfers moet geskat word omdat dit dalk nie beskikbaar is nie ✓✓
- Wanneer lande met mekaar vergelyk word, kan sommige lande se sosiale lone hoog wees wat lei tot ŉ hoër BBP in daardie lande ✓✓
- Klimaatstoestande verskil van land tot land wat dit moeilik maak om uitsette van lande met verskillende klimaatstoestande te vergelyk ✓✓
- Onbetroubare wisselkoerse kan die BBP-syfers beïnvloed ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (4)

2.3 **DATARESPONS**

2.3.1 **Voorsien die bostaande diagram van ŉ gepaste opskrif.**

- Sakesiklus ✓ (1)

2.3.2 **Benoem die laagste punt, C, in die bostaande diagram.**

- Trog ✓ (1)

2.3.3 **Gee ŉ kort verduideliking van die term *tendenslyn.***

- Dit is die lyn wat die algemene rigting van die ekonomiese aktiwiteite aandui ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2)

2.3.4 **Beskryf die invloed van depressie op indiensnemingsvlakke.**

- Gedurende ŉ depressie sal baie ondernemings afskaal op hulle produksie en uiteindelik sal baie werkers afgelê word wat tot groot werkloosheid lei. ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord) (2)

2.3.5 **Hoe word die ekonomie beïnvloed tydens die voorspoedfase?**
Die ekonomie word beïnvloed as gevolg van:

- Dit is ŉ tyd van algehele optimisme en verbruiksbesteding ✓✓
- Uitset en ekonomiese aktiwiteite neem toe en entrepreneurs brei hulle besighede uit ✓✓
- Besighede stel meer werknemers aan en koop nuwe toerusting✓✓
- Besighede se wins verhoog en terselfdertyd verhoog lone en pryse ✓✓
- Verbruikersvraag verhoog wat tot verhoogde produksie lei ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2 x 2) (4)

2.4 **Onderskei tussen ekonomiese goedere en vry goedere**

Ekonomiese goedere	Vry goedere
• Dit is skaars in verhouding tot die vraag daarna ✓✓	• Dit is nie skaars nie en is in onbeperkte hoeveelhede beskikbaar ✓✓
• Mense is bereid om daarvoor te betaal, dit behaal ŉ prys ✓✓	• Mense is nie bereid om daarvoor te betaal nie en dit behaal nie ŉ prys nie ✓✓
• Dit kan op markte verkoop word en kan as rykdom beskou word ✓✓	• Word nie as rykdom beskou nie ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2 x 4) (8)

2.5 **Hoe dra die owerheid by tot ekonomiese groei?**
Die owerheid dra by tot ekonomiese groei omdat:

- Die staat bestuur die ekonomie deur middel van verskeie beleide ✓✓
- Openbare goedere, waarvoor verbruikers nie wil betaal nie, word aan verbruikers deur die staat voorsien✓✓
- Basiese infrastruktuur soos paaie, elektrisiteitsvoorsiening en brûe wat nodig is vir ekonomiese groei word deur die staat voorsien ✓✓
- Die regering stel reëls en regulasies in om besighede en verbruikers teen onregverdige praktyke te beskerm ✓✓
- Nasionale wette, wat die ekonomie beïnvloed, soos bv die begroting, is die regering se verantwoordelikheid ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (8)
[40]

VRAAG 3: EKONOMIESE KWESSIES

3.1 **Beantwoord die volgende vrae.**

3.1.1 **Gee enige TWEE tipes belasting wat aan die regering betaal word**.

- Belasting op toegevoegde waarde (BTW)
- Inkomstebelasting ✓
- Maatskappybelasting ✓
- Rykdombelasting✓
- Kapitaalwins-belasting ✓ (Enige 2 x 1) (2)

3.1.2 **Hoe lei ekonomiese groei tot ekonomiese ontwikkeling?**

- ŉ Land wat meer goedere en dienste produseer, het ŉ bevolking met ŉ beter lewenstandaard omdat hierdie goedere en dienste gebruik word om die lewenstyl van die mense te verbeter ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (1 x 2) (2)

3.2 **DATARESPONS**

3.2.1 **Watter Afrika land, in die tabel, het in 2010 die laagste verstedelikingsvlak getoon?**

- Uganda (13%)✓ (1)

3.2.2 **Wie is verantwoordelik vir die publikasie van bostaande inligting?**

- Die wêreld-feiteboek (1)

3.2.3 **Gee ’n kort verduideliking van die term *verstedeliking.***

- Dit is die geleidelike verhoging in die getal mense wat in stedelike gebiede woon, wat tot die groei van dorpe en stede lei✓✓ (2)

3.2.4 **Wat is die verwantskap tussen armoede en migrasie?**

- Wanneer mense arm is, is hulle meer geneig om na meer gegoede gebiede te trek, sodat hulle maniere kan kry om armoede te verminder ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2)

3.2.5 **Waarom is verstedeliking ’n groot probleem vir die regering?**

- Infrastruktuur-probleme,✓ Migrasie lei tot digbevolkte informele nedersettings ✓✓ of krotbuurte wat ’n massiewe vraag na behuising en infrastruktuur soos grond, paaie gesondheidsklinieke vereis ✓✓en probleme met dienslewering en elektrisiteitsvoorsiening ontstaan ✓✓
- Stede is nie in staat om die arbeid, veral ongeskoolde arbeid , te absorbeer nie ✓✓
- Werkloosheid in dorpe en stede is aan die orde van die dag, wat tot kriminele aktiwiteite, soos geweld, roof en diefstal lei ✓✓
- Die regering staar ’n onbeheerbare instroming van mense in die gesig, wat tot behuisings- en watervoorsieningsprobleme lei ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) Enige (2 x 2) (4)

3.3 **DATARESPONS**

3.3.1 **Na watter deel van die arbeidsmag verwys die leesstuk?**

- Werklose jeug✓ (1)

3.3.2 **Na watter persentasie van die bevolking verwys die leesstuk?**

- 80%✓ (1)

3.3.3 **Gee 'n kort verduideliking van die term *arbeidsmag*.**

- Die arbeidsmag van die land bestaan uit die ekonomiese aktiewe bevolking ✓✓
- Ekonomiese aktiewe bevolking bestaan uit persone tussen die ouderdom van 15 en 65 jaar wat werkloos is of vir hulleself werk ✓✓ (2)

3.3.4 **Beskryf enige sosiale invloed van werkloosheid.**

- Werklose jeug kan moontlike onluste en geweld veroorsaak ✓✓
- Die grootste groep, 80%, bestaan uit gefrustreerde jeugdigdes wat tot misdaad kan oorgaan ✓✓
- Die jeug kan leiers van gewelddadige openbare protesaksies word omdat hulle nog vol energie is ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (1 x 2) (2)

3.3.5 **Gee moontlike oplossings vir werkloosheid.**

- Die oplossing is om werk en opleiding vir die persone wat minder as 12 jaar skoolopleiding gehad te voorsien ✓✓
- Vakleerlingskappe, leerlingskappe, mentorskappe, vaardigheidsontwikkeling en opleiding moet aan die werklose jeug gebied word ✓✓
- Die regering kan by werkskeppingsprogramme soos die Uitgebreide Openbare Werke Program betrokke raak✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2 x 2) (4)

3.4 **Bespreek die hoofkenmerke van geld as 'n betaalmiddel.**

- Is 'n algemeen aanvaarbare ruilmiddel ✓ Kerngeldeenhede het meer waarde as ander ✓✓ Bv. VSA dollar word internasionaal beter as die Zimbawiese dollar aanvaar ✓
- Moet duursaam wees en nie maklik oor tyd waarde verloor nie of vervals kan word nie of roes oor tyd nie✓✓
- Moet waardevol en skaars wees.✓ Dit is hoekom geld nie in groot hoeveelhede gedruk moet word nie, want dit sal dan waarde verloor ✓✓
- Moet hanteerbaar wees ✓ moet dus maklik rondgedra kan word as gevolg van die grootte en gewig ✓✓
- Moet dieselfde wees✓en dit moet maklik wees om kleingeld te kry wanneer verskillende betalings gedoen word ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (4 x 2) (8)

3.5 **Hoe het industrialisasie tot die ontwikkeling van 'n vervoer- en kommunikasienetwerk gelei?**

Vervoer

- Spoorlyne is gebou om massaprodukte te vervoer ✓✓
- Paaie is verbeter ✓✓
- Groot hoeveelhede goedere kan nou in korter tye vervoer word✓✓
- Hawens is vir seevervoer gebou ✓✓
- In- en uitvoere is nou moontlik ✓✓
- Ontwikkeling van verskeping ✓✓ (maks 4)

Kommunikasie

- Verbeterde kommunikasienetwerke lei tot verbeterde verspreiding van inligting ✓✓
- Besighede en verbruikers kan mekaar maklik kontak vir verkoopstransaksies✓✓
- In- en uitvoerbesighede floreer omdat dit nou maklik is om internasionaal kontak te maak ✓✓
- Kontantbetalings en kontantgeldoordragte word makliker deur internetbankdienste gedoen✓✓
- Versekering en investering het verbeter ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (maks 4)

(8)

[40]

VRAAG 4: MAKRO-EKONOMIE EN EKONOMIESE AANGELEENTHEDE

4.1 **Beantwoord die volgende vrae:**

4.1.1 **Noem enige TWEE benaderings om die ekonomie te bestudeer.**

- Mikro-ekonomie ✓
- Makro-ekonomie ✓ (2 x 1) (2)

4.1.2 **Hoe was nomadiese gemeenskappe saamgestel?**

- Gemeenskappe het uit klein familiegroepe bestaan wat van een gebied na ŉ ander getrek het, sodra hulle bronne opgeraak het ✓✓ (1 x 2) (2)

4.2 **DATARESPONS**

4.2.1 **Identifiseer die sektor wat die grootste persentasie bydrae tot die BBP gemaak het.**

- Tersiêre sektor ✓ (1)

4.2.2 **Lewer kommentaar oor die neiging van die tersiêre sektor se bydrae.**

- Die tersiêre sektor dra meer inkomste by tot die middel- en hoë inkomste-verdieners ✓ (1)

4.2.3 **Gee ŉ kort verduideliking van die term *primêre sektor.***

- Hierdie sektor het te doen met die ontginning van grondstowwe, bv. landbou, mynbou en vissery ✓✓
(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2)

4.2.4 **Wat kan die oorsaak van die daling in die primêre sektor se bydrae wees?**

- Baie Suid-Afrikaners verkies om eerder in ander sektore, as in die primêre sektor te werk, soos bv in die dienstesektor ✓✓ aangesien meer mense nou vaardig is en hierdie vaardighede nie meer so nodig is in die primêre sektor nie ✓✓
(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2)

4.2.5 **Hoe kan ekonomiese menseregte, in Suid-Afrika, aangespreek word?**

- Die regering het 'n verantwoordelikheid om verbruikers teen die uitbuiting van produsente te beskerm ✓✓
- Die regering kan swaar strawwe instel op produsente en besighede wat inbreuk maak op menseregte ✓✓
- Die regering moet toesien dat verbruikers se regte afgedwing word ✓✓
- Dit kan bereik word deur die verbruiker in te lig oor sy regte en die organisasie wat hy mee kan skakel indien nodig ✓✓
- Ondersoek verbruikersklagtes en die verbod op verbruikersregte ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (Enige 2 x 2) (4)

4.3 **DATARESPONS**

4.3.1 **Identifiseer watter voedselitms verbou word in die bostaande prent.**

- Mielies✓
- Melk✓ (2)

4.3.2 **Watter stadium van ekonomiese ontwikkeling word deur die bostaande prent uitgebeeld? Gee 'n rede vir jou antwoord.**

- Veeteelt en landbou ✓ kommersiële graanboerdery en suiwelboerdery is voorbeelde uit die prent gekry ✓ (2)

4.3.3 **Gee 'n kort beskrywing van die *sekondêre sektor*.**

- Vervaardiging of verwerking van rou materiaal vanuit die primêre sektor✓✓
- Hanteer die verandering van rou materiaal na voltooide goedere en hulpbronne✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2)

4.3.4 **Watter faktore het die ontwikkeling van mynbou aangemoedig in Suid-Afrika?**

- Buitelandse belegging in mynaktiwiteite het toegeneem ✓✓
- Relatief goedkoop arbeid was beskikbaar vanaf buurlande ✓✓
- Vervoer in die land het verbeter ✓✓
- Vraag vir goud as internasionale betaalmiddel was hoog ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (2 x 2) (4)

4.4 **Onderskei tussen Bruto Binnelandse Produk en Bruto Nasionale Inkomste.**

Bruto Binnelandse Produk	Bruto Nasionale Inkomste
• Is ŉ goeie maatstaf om te bepaal hoe goed die ekonomie in ŉ land doen ✓✓	• Is ŉ goeie maatstaf om te bepaal wat die materiële lewenstandaard van die mense in ŉ land is ✓✓
• Syfers kan gebruik word om een land met ŉ ander land op ŉ sekere tyd te vergelyk ✓✓	• Syfers kan gebruik word om die materiële lewenstaandaard van die mense in een land met die van ŉ ander land te vergelyk ✓✓
• Bepaal watter ekonomieë die grootste uitset produseer ✓✓	• Voorsien ekonomiese aktiwiteite oor tyd ✓✓
• BBP-syfers word gebruik om die sakesiklus te bepaal ✓✓ (maks 4)	• Om BNI te bepaal moet twee aanpassings ter waarde van die BBP gemaak word ✓✓ (maks 4)

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (8)

4.5 **Hoe dra ŉ stokvel by tot ŉ beter manier van spaar vir lede?**
Stokvel dra by tot ŉ beter manier van spaar omdat:

- Dit sosiaal is. Lede het dieselfde waardes en verstaan mekaar ✓✓
- Hulle het selfdissipline en toewyding ✓✓
- Wanneer dit by betaling kom, wil niemand hulle vriende in die steek laat nie✓✓
- Om aan ŉ stokvel te behoort gee sosiale prestige ✓✓
- Jy moet uitgenooi word om aan die stokvel te behoort ✓✓

(Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (8)

TOTAAL VIR AFDELING B: 40

AFDELING C

Beantwoord enige EEN van die twee vrae in hierdie afdeling in die ANTWOORDBOEK.

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE

- **Gee ŉ volledige bespreking van die VIER hoofdeelnemers in die ekonomie en die onderlinge afhanklikheid tussen hulle. (26 punte)**
- **Gee ŉ kort bespreking van die verskillende metodes hoe om die Bruto Binnelandse Produk te bereken. (10 punte) [40]**

INLEIDING

- Daar is vier hoofdeelnemers in ŉ oop-ekonomie nl: huishoudings, sakeondernemings, die regering en die buitelandse sektor wat met mekaar verbind is en dus ŉ verhouding met mekaar het.✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante antwoord.) (Maks 2)

INHOUD: HOOFDEEL

Huishoudings ✓

- Is ook bekend as verbruikers omdat hulle goedere en dienste gebruik ✓✓
- Huishoudings is die primêre ekonomiese deelnemers omdat hulle direk en indirek besitters is van die produksiefaktore (grond, arbeid, kapitaal en entrepreneurskap)✓✓
- Verbruikers se behoeftes word bevredig deur die verbruik van goedere en dienste wat van hulle van ondernemings af aankoop ✓✓
- Verbruikers se vraag na goedere en dienste stimuleer ekonomiese aktiwiteite deur ondernemings en die regering aan te moedig om goedere en dienste te produseer✓✓
- Verbruikers verkoop hulle produksiefaktore aan ondernemings en in ruil daarvoor ontvang hulle vergoeding (lone, huur, rente en wins) ✓✓

Sakeondernemings ✓

- Is ook bekend as besighede of produsente ✓✓
- Hulle koop produksiefaktore op die faktormark van huishoudings aan ✓✓
- Hulle gebruik die produksiefaktore om goedere en dienste te produseer wat hulle dan op die goederemark aan huishoudings verkoop ✓✓
- Ondernemings word deur die winsmotief aangemoedig om goedere en dienste te produseer ✓✓

Regering ✓

- Die regering voorsien goedere en dienste wat nie deur ondernemings verskaf kan word nie ✓✓
- Die regering het ook sekere funksies en verantwoordelikhede in die ekonomie. Byvoorbeeld, beskermingsdienste, sosiale dienste en ekonomiese dienste ✓✓
- Hulle ontvang ŉ inkomste van huishoudings en besighede in die vorm van belasting en ontvang ŉ inkomste van staatsbeheerde ondernemings en staatsbeheerde eiendom ✓✓

Buitelandse sektor ✓

- Die buitelandse sektor verskaf goedere en dienste wat deur huishoudings en ondernemings ingevoer word en koop goedere en dienste wat uitgevoer word ✓✓
- Die buitelandse sektor betaal vir die uitvoere en ontvang geld vir die invoere wat deur ons land met die res van die wêreld gedoen word ✓✓
- Die buitelandse sektor voorsien ook produksiefaktore wat ingevoer word en koop produksiefaktore wat uitgevoer word ✓✓
- Hulle ontvang ŉ vergoeding vir produksiefaktore wat ingevoer word na ons toe en betaal vir produksiefaktore wat ons uitvoer na hulle toe ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante antwoord.) (Maks 26)

ADDISIONELE DEEL

Beskryf kortliks die metode wat gebruik word om die Bruto Binnelandse Produk te bepaal.

Daar is drie verkillende maniere om die Bruto Binnelandse Produk te bepaal. Elke manier is ’n aanduiding van die samestelling van die Bruto Binnelandse Produk ✓✓

Produksiemetode✓

- Die BBP word bereken deur die waardes wat deur elke onderneming (primêre-, sekondêre- en tersiêre sektore) toegevoeg word bymekaar te tel✓✓
- Hierdie metode dui op die BBP teen basiese pryse ✓.

Inkomste metode✓

- Die BBP word bereken deur die inkomste wat die produksiefaktore binne die grense van ’n land verdien het, bymekaar te tel. ✓✓
- Hierdie metode dui op die BBP teen faktorkoste ✓✓

Bestedingsmetode ✓

- Die BBP word bereken deur die totale besteding op al die finale goedere en dienste binne die grense van ’n land, bymekaar te tel (C + I + G + X – M) ✓✓
- Hierdie metode dui op die BBP teen markprys ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (Maks 10)

GEVOLGTREKKING

- Die ekonomiese deelnemers is afhanklik van mekaar. ’n Ekonomie kan nie funksioneer as een deelnemer nie sy rol volledig speel nie. ✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (Maks 2)
  OF
- Doeltreffende benutting van produksiefaktore deur produsente is belangrik, sodat daar ’n toename in die waarde van goedere en dienste in die ekonomie kan wees.✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (Maks 2)

[40]

VRAAG 6: EKONOMIESE KWESSIES

- **Bespreek volledig wat die rol en funksies van Handelsbanke in die ontwikkeling van die ekonomie in Suid-Afrika . (26 punte)**
- **Gee ʼn kritiese evaluering van die belangrikheid van die Suid-Afrikaanse Reserwebank (SARB) as die monetêre owerheid wat al die geldverwante sake in ons land beheer. (10 punte) [40]**

INLEIDING

- Moderne bankwese word deur konstante verbetering van die funksies van banke gekenmerk✓✓
- Banke het tot die ontwikkeling van die wêreldwye ekonomie bygedra✓✓
- Hoogs ekonomies-ontwikkelde lande bestaan vandag as gevolg van die goed ontwikkelde infrastruktuur in die bankwese✓✓
- Banke is die skakel na alle ekonomiese aktiwiteite✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante antwoord.) (Maks 2)

INHOUD: HOOFDEEL

- Banke is die tussenganger wat uitleners (deposante) en leners van geld bymekaar bring✓✓
- Banke is die veilige bewaarders van geld✓✓
- Banke voorsien fasiliteite waar mense geld veilig kan stoor✓✓
- Banke ontvang en stoor deposito's waarop rente betaal word✓✓
- Hulle hou buitelandse valuta reserwes✓✓
- Betalings kan van een bankrekening na ʼn ander bankrekening oorgedra word✓✓
- Hulle leen geld uit in die vorm van oortrokke bankrekeninge en lenings, en die bank dra die risiko✓✓
- Banke kry wins uit twee bronne naamlik: verdien rente op lenings en oortrokke bankrekeninge✓✓
- Hulle hef bankoste op dienste aan kliënte gelewer✓✓
- Banke dra by tot ekonomiese groei deur doeltreffende hulpbron-allokasie✓✓
- Hulle help met nuwe besigheids-risiko's deur geld aan entrepreneurs te leen✓✓
- Banke leen geld aan besighede wat wil uitbrei✓✓
- Verhoog die lewenstandaard van mense deur lenings aan mense te gee wat bates wil koop soos bv. huise✓✓
- Hulle spreek die gemeenskap se sosio-ekonomiese kwessies aan deur finansiële onderrig te voorsien✓✓
- Banke staan studielenings toe en gee so geleentheid aan mense om verdere onderwys en opleiding te verkry✓✓
- Banke verhoog die moontlikhede vir beter geleenthede deur beurse en lenings te voorsien✓✓
- Banke is betrokke by gemeenskapsprojekte bv. sport en kuns ens✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante antwoord.) (Maks 26)

ADDISIONELE DEEL

- Die Suid-Afrikaanse Reserwebank is 'n sentrale bank wat die aktiwiteite van ander banke beheer✓✓
- Dit was in 1920 deur die Geld en Bankwet gestig✓✓
- Dit het die alleenreg om banknote en munte uit te reik✓✓
- Die Suid- Afrikaanse Reserwebank is die bankier vir ander banke. Ander banke leen geld by die Suid-Afrikaanse Reserwebank✓✓
- Dit is ook 'n staatsbank omdat dit die monetêre beleid opstel✓✓
- Die Suid- Afrikaanse Reserwebank is die bewaarder van goud en buitelendse reserwes✓✓
- Dit hou toesig oor die aktiwiteite van handelsbanke ✓✓
- Die Finansiële Dienste Raad hou toesig oor finansiële instansies soos versekerings – en beleggingsmaatskappye✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante korrekte antwoord.) (Maks10)

GEVOLGTREKKING

- Sonder bankwese sou daar nie vandag enige ekonomiese ontwikkeling gewees het nie✓✓
- Deur sekere aktiwiteite soos internetbank het ons nou toegang tot globalisering✓✓
- Lande dryf internasionaal handel omdat banke die koper en verkoper bymekaar bring✓✓
  (Aanvaar enige ander relevante antwoord.) (Maks 2)

[40]

TOTAAL VIR AFDELING C: 40

TOTAAL: 150